

METING 2009

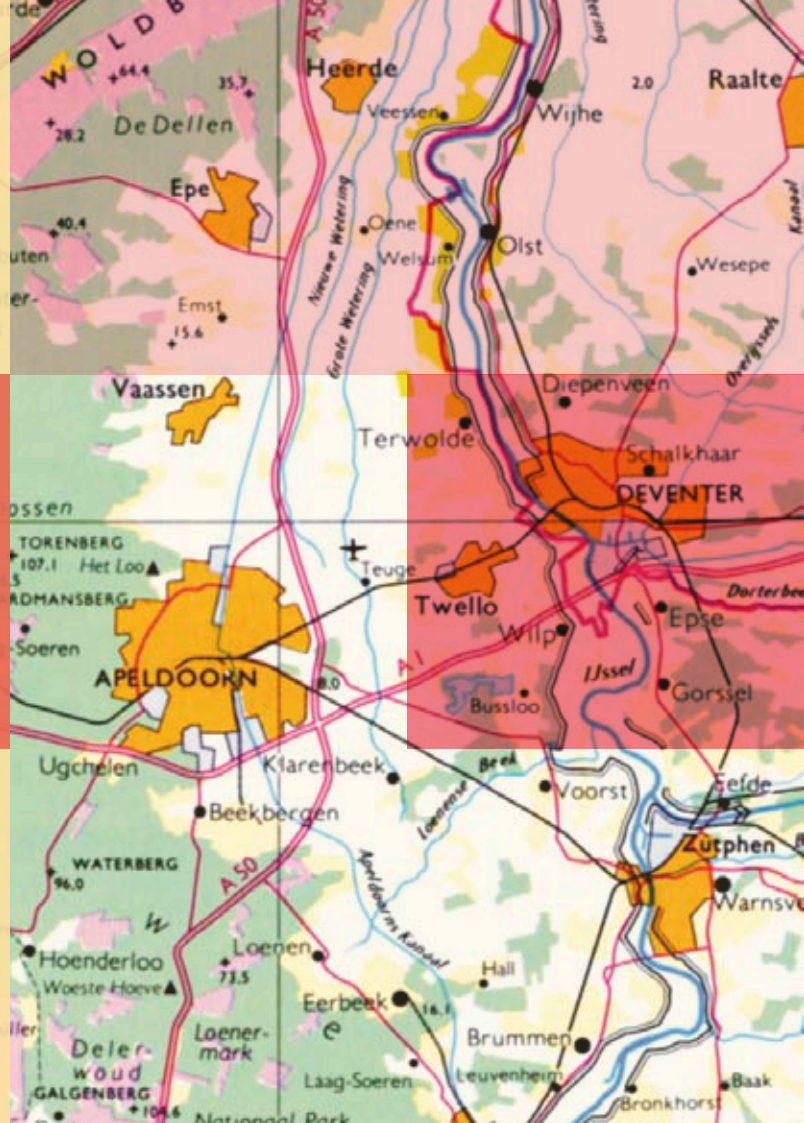
Monitor Regionaal Kompas Oost-Veluwe

M. Boendermaker

S. Biesma

B. Bieleman

INTRAVALE
bureau voor onderzoek & advies

1. Inleiding

Het Regionaal Kompas Oost-Veluwe 2008-2011 bevat een meerjarenvisie en een plan van aanpak voor de maatschappelijke zorg in de regio Oost-Veluwe (bestaande uit de gemeenten Apeldoorn, Brummen, Epe, Heerde en Voorst). Het geeft daarmee invulling aan een groot deel van de gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op een drietal prestatievelden van de Wmo: 7. Maatschappelijke opvang; 8. Openbare geestelijke gezondheidszorg (O)GGz; en 9. Verslavingsbeleid.

Doel van de maatschappelijke zorg is kwetsbare personen zo volwaardig mogelijk en zelfredzaam mogelijk mee te kunnen laten doen in de samenleving met een aanvaardbare kwaliteit van leven. Dit moet worden bereikt door het realiseren van samenhangende, integrale, individuele trajecten voor preventie, toeleiding, opvang en (na)zorg voor kwetsbare personen met meervoudige problematiek die behoren tot de doelgroep van maatschappelijke zorg (Gemeente Apeldoorn, Regionaal Kompas Oost-Veluwe 2008 tot en met 2011). Instellingen die voor hun cliënten trajectfinanciering willen ontvangen van de gemeente, dienen daartoe een begeleidingsplan op te stellen. In het begeleidingsplan worden diverse kenmerken aangegeven, die tevens voor het monitoren van de doelgroepen van het Regionaal Kompas (kunnen) worden gebruikt.

In deze brochure wordt aan de hand van registratiegegevens (cliëntenregistratie van de instellingen en gegevens uit de door de instellingen ingediende begeleidingsplannen) aandacht besteed aan de resultaten in het jaar 2009 in de regio Oost-Veluwe. Over het jaar 2008 is een publicatie verschenen die als uitgangspunt voor de komende jaren wordt gebruikt. Hierin zijn de variabelen opgenomen die van belang zijn om de ontwikkelingen in de afspraken in het Regionaal Kompas te kunnen volgen. Er waren voor 2008 echter nog weinig concrete cijfers voorhanden. In deze publicatie zijn de meeste indicatoren wel ingevuld. Ze kunnen daarmee dienen als een basismeting.

2. Doelgroepen

De definitie van de brede doelgroep van het Regionaal Kompas Oost-Veluwe luidt als volgt:

1. de aanwezigheid van problemen op twee of meer van de volgende leefgebieden
  - a. zorg (geestelijke gezondheid, lichamelijke gezondheid en zelfverzorging);
  - b. wonen; c. dagbesteding; d. financiën; e. sociaal netwerk; f. veiligheid; en
2. leidend tot het niet voldoende in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien (niet zelfredzaam) en/of leidend tot overlast voor de directe omgeving, en
3. een gebrek aan mogelijkheden om de problemen op te lossen, door het geen hulp willen vragen (zorgmijders) of door de afwezigheid van een adequate hulpvraag dan wel de afwezigheid van een toegankelijk en adequaat aanbod van de zorg (zorgmissers).

Om de verschillende doelgroepen die binnen de brede doelgroep vallen (feitelijk daklozen, residentieel daklozen, potentieel daklozen, zwerfjongeren, jonge moeders (tiernmoeders) en opiaatverslaafden) te onderscheiden wordt gebruik gemaakt van de definities die in matrix 1 staan vermeld. Deze definities komen overeen met de gehanteerde definities in het Regionaal Kompas Oost-Veluwe 2008-2011 en in het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang van de G4. In mei 2010 is een nieuwe definitie van zwerfjongeren vastgesteld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Deze definitie is overgenomen en daarmee aangepast ten opzichte van vorig jaar.

Matrix 1 Definities doelgroepen

Doelgroep	Definitie
Feitelijk dakloos	Personen van 23 jaar en ouder die niet beschikken over een eigen woonruimte en die voor een slaapplek gedurende de nacht ten minste één nacht (in de maand) waren aangewezen op buiten slapen ofwel overnachten in de open lucht en in overdekte openbare ruimten (portieken, fietsenstallingen, stations, winkelcentra of een auto) en binnen slapen in passantenverblijven van de maatschappelijke opvang, inclusief eendaagse noodopvang, of binnen slapen bij vrienden, kennissen of familie, zonder vooruitzichten op een slaapplek voor de daarop volgende nacht.
Residentieel dakloos	Personen van 23 jaar en ouder die als bewoner staan ingeschreven bij instellingen voor maatschappelijke opvang (internaten en sociale pensions, woonvoorzieningen op basis van particulier initiatief dat zich richt op semi-permanente bewoning door daklozen en particuliere commerciële pensions waar voornamelijk daklozen wonen). Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen personen die minder dan een jaar staan ingeschreven en personen die langer dan een jaar staan ingeschreven.
Potentieel dakloos	Personen die: <ul style="list-style-type: none"> • nog of weer zelfstandig wonen en bij wie sprake is van een ernstige multi-problematiek die niet in staat zijn die problemen zelfstandig op te lossen. Vaak ontbreekt een adequate hulpvraag. Bij deze groep speelt langdurige zorgafhankelijkheid als gevolg van een combinatie van factoren, zoals psychiatrische problemen, ernstige psychosociale problemen, verslavingsproblemen, (draaideur)-criminaliteit, zorgmijding en problemen op andere leefgebieden; • voorafgaand aan ontslag uit detentie of de klinische zorg niet beschikken over zelfstandige woonruimte en een zorgvraag hebben; • dakloos dreigen te worden door dreigende uithuiszetting.
Zwerfjongeren (Ministerie)	Zwerfjongeren zijn feitelijk of residentieel daklozen onder de 23 jaar met meervoudige problemen. <i>Zij worden niet meegeteld bij de doelgroepen feitelijk dakloos en residentieel dakloos om dubbeltellingen te voorkomen.</i>
Risicjongeren (Apeldoorn)	Jongeren tot en met 23 jaar die voldoen aan één of meer van de volgende situaties: instabiele woonsituatie (met een hulpbehoefte); instabiele woonsituatie (potentieel); en meervoudige (dreigende) problematiek (zorgmissers, (zorgwekkende) zorgmijders, meervoudig risico). Het gaat om jongeren uit de ketenaanpak zwerfjongeren.
Jonge moeders (tiernermoeders)	(Aanstaande) moeders tot en met 23 jaar met problemen op twee of meer van de volgende leefgebieden: zorg; wonen; dagbesteding; financiën; sociaal netwerk; en veiligheid; én/of leidend tot het niet voldoende in staat zijn om in de eigen bestaansvoorwaarden te voorzien (niet zelfredzaam) en/of leidend tot overlast voor de directe omgeving; én/of een gebrek aan mogelijkheden om de problemen op te lossen, door het geen hulp willen vragen (zorgmijders) of door de afwezigheid van een adequate hulpvraag dan wel de afwezigheid van een toegankelijk en adequaat aanbod van de zorg (zorgmissers).
Opiat-verslaafden	Personen die verslaafd zijn aan opiaten. Tot opiaten worden onder andere opium, morfine en heroïne gerekend. Methadon is een kunstmatig opiaat en wordt in een laboratorium gemaakt en verstrekt ter vervanging van heroïne.

3. Registratiegegevens

Voor een nadere bepaling van de omvang en samenstelling van de doelgroepen zijn, met behulp van idents (eerste twee letters van de achternaam en geboortedatum) geanonimiseerde gegevens verzameld van alle cliënten bij: Iriszorg; Tactus verslavingszorg; Leger des Heils; Horeb; GGNet; Project jonge moeders (tiernmoeders); en Omnizorg. De gegevens geven inzicht in het bereik van de instellingen, de overlap tussen de instellingen en de achtergrondkenmerken van de geregistreerden. Tevens zijn van enkele instellingen de ingediende begeleidingsplannen in een speciaal daartoe ontworpen format ontvangen. Aangezien niet voor alle cliënten van alle instellingen een begeleidingsplan is c.q. wordt opgesteld en ingediend, is van beide bestanden (alle cliëntgegevens en ingediende begeleidingsplannen) gebruik gemaakt. Bij de politie zijn eveneens gegevens opgevraagd, zodat criminele en overlastgevende gedragingen door de leden van de doelgroepen kunnen worden vastgesteld. Deze gegevens waren echter bij het uitbrengen van deze publicatie nog niet aangeleverd en zijn hierin dan ook niet meegenomen.

Aan Iriszorg, GGNet, het Leger des Heils, Horeb, Tactus Verslavingszorg en Omnizorg is gevraagd gegevens aan te leveren over personen, behorend tot één van de doelgroepen, die in 2009 gebruik hebben gemaakt van de betreffende instellingen.

- IrisZorg is een instelling voor verslavingszorg en maatschappelijke opvang, die in januari 2007 is ontstaan uit een fusie tussen Arcuris, De Grift en Passade maatschappelijke opvang.
- GGNet is een instelling voor geestelijke gezondheidszorg waarbinnen ook de OGGz valt. De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) omvat alle activiteiten op het gebied van de geestelijke volksgezondheid, die meestal zonder duidelijke hulpvraag worden uitgevoerd.
- Leger des Heils heeft de volgende voorzieningen voor de doelgroepen: Behandeling de Wending; Woon en werktraining de Wending; Woonbegeleiding de Wending; 10 voor Toekomst; Buurtsteunpunten; en Zorg Thuis (Stedendriehoek).
- Horeb is een christelijke therapeutische woon- en leefgemeenschap in Beekbergen waar (ex-)verslaafden uit geheel Nederland verblijven.
- Tactus Verslavingszorg biedt hulp aan personen die in de problemen komen door alcohol, drugs, medicijnen, gokken en/of eten. Ten behoeve van de Monitor Regionaal Kompas wordt door Tactus, conform de afspraken die Tactus met de gemeente heeft gemaakt, informatie aangeleverd van de 52 cliënten. Het gaat om een steekproef waarvan de resultaten worden gevolgd. Van de overige cliënten worden enkel gegevens aangeleverd ten behoeve van het berekenen van het minimumaantal opiaatverslaafden (zie paragraaf 6).
- In september 2008 is Omnizorg geopend. Omnizorg is een voorziening voor dak- en thuislozen, verslaafden en GGz-cliënten. Onder de naam Stichting Omnizorg Apeldoorn vervullen de medewerkers van Tactus Verslavingszorg, IrisZorg en Riwis Zorg & Welzijn (voorheen RIBW Oost-Veluwe) alle zorgfuncties in één gebouw. Tactus draagt zorg voor de registratie van de cliënten van Omnizorg.

4. Indicatoren Regionaal Kompas Oost-Veluwe

In het Regionaal Kompas Oost-Veluwe worden concrete doelen genoemd over het aantal cliënten dat dient te worden bereikt en aan wie een traject moet worden aangeboden. In tabel 1 staan de resultaten over 2009 weergegeven.

Tabel 1 Indicatoren Regionaal Kompas Oost-Veluwe

	Peiljaar 2009
OGGz	
Aantal in zorg	148
Preventieve woonbegeleiding	
Aantal deelnemers preventieve woonbegeleiding	106
Aantal deelnemers doorverwezen naar vervolgbegeleiding	54
Aantal deelnemers beëindigd	74
Aantal deelnemers dat bij beëindiging nog op hetzelfde adres woont	70
Blijvend positief resultaat - wordt in de toekomst gemeten	Nog niet beschikbaar
Huisuitzettingen	
Aantal lopende betalingsregelingen vier corporaties ¹	3.141
Aantal overdrachten aan de deurwaarder door vier corporaties	441
Aantal vonnissen tot huisuitzetting bij vier corporaties	139
Aantal daadwerkelijke huisuitzettingen bij de vier corporaties	38
Percentage huisuitzettingen t.o.v. aantal betalingsregelingen	1,21%
Zwerfjongeren (definitie Ministerie)	
Minimum aantal zwerfjongeren	51
Minimum aantal feitelijk dakloze zwerfjongeren	39
Minimum aantal residentieel dakloze zwerfjongeren	12
Zwerfjongeren opgespoord, geregistreerd en intakegesprek gevoerd / gescreend	48
Zwerfjongeren waarmee een traject is gestart	18
Risicjongeren (definitie Apeldoorn)	Vanaf 2010 beschikbaar
Jonge moeders (tiernmoeders)	
Aantal meldingen coördinatiepunt	58
Jonge moeders opgespoord, geregistreerd en intakegesprek gevoerd	26
Jonge moeders waarmee een traject is gestart	17
In 2009 opgestarte trajecten van meldingen uit 2008	14
Geen hulp gewenst/zorgmijdend	6
Traject afgesloten	23
Opiaatverslaafden	
Minimum aantal opiaatverslaafden	125
waarvan heroïneverslaafd	117
waarvan methandonverslaafd	19
Aantal opiaatverslaafden in specifiek abstinentieprogramma	Nog niet beschikbaar
Percentage opiaatverslaafden dat programma succesvol afrondt	Nog niet beschikbaar
Daklozen	
Minimum aantal feitelijk daklozen	144
Feitelijk daklozen opgespoord, geregistreerd en intakegesprek gevoerd / gescreend	28
Feitelijk daklozen waarmee een traject is gestart	17
Traject succesvol, doorstroom naar residentieel/zelfstandig wonen	Nog niet beschikbaar
Minimum aantal residentieel daklozen	164
Residentieel dakloos korter dan één jaar	Nog niet beschikbaar
waarvan AWBZ-gefinancierd	74
waarvan gemeentefinancierd	Nog niet beschikbaar
Residentieel dakloos langer dan één jaar	Nog niet beschikbaar
waarvan AWBZ-gefinancierd	Nog niet beschikbaar
waarvan gemeentefinancierd	Nog niet beschikbaar

¹ Gegevens derde kwartaal van één van de corporaties ontbreekt.

5. Indicatoren Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang

In tabel 2 staan de indicatoren uit het Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang (van de vier grote steden) voor Oost-Veluwe weergegeven.

Tabel 2 Indicatoren Plan van Aanpak Maatschappelijke Opvang, Oost-Veluwe²

	Peiljaar 2009
Aantal inwoners Oost-Veluwe	251.500
Huisuitzettingen	
Aantal huisuitzettingen bij woningcorporaties Apeldoorn	38
% ontruimde woningen op het aantal corporatiewoningen Apeldoorn	0,22%
Aantal uit huis gezette personen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang binnen 30 dagen na huisuitzetting en in die periode dakloos was	Nog niet beschikbaar
Detentie	
Aantal tot de doelgroep behorende ex-gedetineerde personen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang (binnen 30 dagen na ontslag uit detentie en in die periode dakloos was ³)	43
Zorg	
Aantal tot de doelgroep behorende personen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang binnen 30 dagen na ontslag uit een zorginstelling en in die periode dakloos was	Nog niet beschikbaar
Aantal tot de doelgroep behorende personen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang ongeacht na hoeveel dagen en ongeacht de reden (aanname: binnen 30 dagen)	475 ⁴
Traject en stabiele mix⁵	
Aantal tot de doelgroep behorende personen met een intake/screening en een traject aangeboden/gestart ⁶	
intakegesprek/gescreend	45
traject aangeboden/gestart	162
intakegesprek/gescreend én traject aangeboden/gestart	75
Aantal tot de doelgroep behorende personen voorzien van een stabiele mix van verblijf, inkomen en zorg	Nog niet beschikbaar
Overlast	
Aantal tot de doelgroep behorende personen met een intake en een opgesteld individueel trajectplan dat in één jaar vijf of meer keer in de systemen van politie en justitie voorkomt	Niet ontvangen

6. Minimaantallen

In de monitoren uit voorgaande jaren is met behulp van gegevens van de Maatschappelijke Opvang, verslavingszorg en de politie een omvangsschatting gemaakt van het aantal daklozen en verslaafden. Daarnaast zijn van deze groepen minimaantallen berekend.

² In 2010 is een operationalisatie van het Trimbos-instituut verschenen, aan de hand waarvan deze kengetallen voor alle 43 centrumgemeenten uniform kunnen worden gemeten. De gegevens van de regio Oost-Veluwe zullen in de Monitor Regionaal Kompas meting 2010 worden vergeleken met vergelijkbare gemeenten en/of regio's.

³ Aangezien de datum van invrijheidstelling niet bekend is, is niet aan te geven binnen hoeveel dagen deze ex-gedetineerden zich bij de maatschappelijke opvang hebben gemeld.

⁴ Aantal unieke personen dat zich in 2009 heeft gemeld bij IrisZorg (Crisisopvang en Beekbergen) en Omnizorg.

⁵ Er is sprake van een stabiele mix als gedurende drie maanden sprake is van stabiele huisvesting, inkomen en contact met hulpverlening.

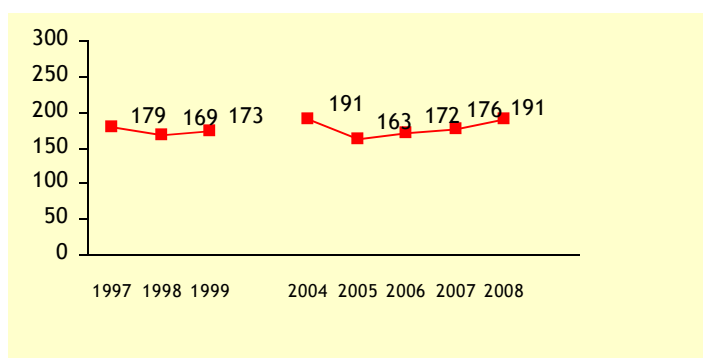
⁶ Meegerekend zijn cliënten van Tactus, Omnizorg, IrisZorg, Leger des Heils, DaAr en het Project jonge moeders met wie een intakegesprek of screening heeft plaatsgevonden en/of aan wie een traject is aangeboden/gestart. Bij DaAr en het Project jonge moeders is alleen het aantal gestarte trajecten bekend, niet het aantal intakegesprekken of screenings.

Omdat de gegevens van de politie over 2009 niet tijdig genoeg zijn aangeleverd, is een omvangsschatting over het jaar 2009 niet mogelijk. Wel kan, op basis van de gegevens van de Maatschappelijke Opvang en gegevens van instellingen voor verslavingszorg, een beperkte berekening van het minimumaantal daklozen en opiaatverslaafden worden gegeven.

Daklozen

Het minimumaantal daklozen in 2009 is 181. Dit aantal is berekend op basis van het aantal feitelijk daklozen⁷ dat zich in 2009 heeft gemeld bij de Maatschappelijke Opvang (IrisZorg en Omnizorg). Hierbij zijn zowel feitelijk daklozen van 23 jaar en ouder als feitelijk daklozen onder 23 jaar (zwerfjongeren) meegeteld. Gezien het ontbreken van politiegegevens is een vergelijking met voorgaande jaren niet goed mogelijk. Het minimumaantal daklozen in 2009 is om die reden niet opgenomen in figuur 1.

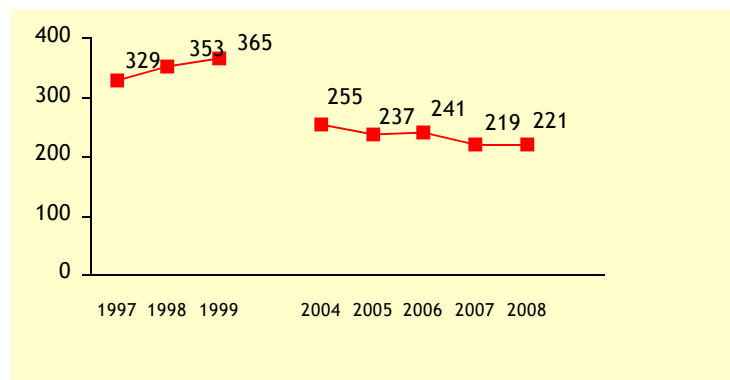
Figuur 1 Minimum aantal daklozen in Apeldoorn 1997-1999 en 2004-2008

Opiaatverslaafden

Het minimumaantal opiaatverslaafden in 2009 is 214. Dit aantal is berekend aan de hand van de registraties van instellingen die hulp bieden aan (opiaat)verslaafden, namelijk Tactus, Omnizorg en het Leger Des Heils (De Wending). Daarbij zijn alleen die personen meegenomen waarbij als eerste of tweede middel heroïne staat geregistreerd. Van Tactus zijn alle heroïneverslaafden meegerekend, ook de cliënten die niet worden meegenomen in cijfers voor de Monitor Regionaal Kompas (zie paragraaf 3). Door het ontbreken van politiegegevens is ook hier een vergelijking met eerdere jaren niet goed mogelijk. Het minimumaantal opiaatverslaafden in 2009 is om die reden niet opgenomen in figuur 2.

Figuur 2 Minimum aantal opiaatverslaafden Apeldoorn 1997-1999 en 2004-2008

⁷ In eerdere monitoren werden tot de daklozen alleen de personen gerekend die tien dagen of meer hebben doorgebracht in de Maatschappelijk Opvang. Om aan te sluiten bij de definiëring van de Monitor Regionaal Kompas is gekozen om vanaf 2009 uit te gaan van het aantal feitelijk daklozen.

7. Bereik instellingen

Aan de hand van de aangeleverde registratiegegevens over het jaar 2009 worden hieronder enkele kenmerken vermeld van de personen die de instellingen bereiken (tabel 3).

Tabel 3 Aantallen en kenmerken geregistreerden, 2009

	Aantal	Gemiddelde leeftijd	% man	% ook elders bekend
Tactus totaal	1.120	39	77	15
Sociale Verslavingszorg	241	43	84	
Behandeling en Begeleiding	973	38	75	
Omnizorg	301	43	85	46
IrisZorg totaal	362	42	77	19
Ambulant begeleid zelfstandig wonen	55		65	
Ambulante hulpverlening jongeren	42		66	
Laatste Kans Beleid	35		40	
Outreachinge hulpverlening	64		66	
Wonen met Kansen	23		70	
Wonen Vellertzoom	18		100	
Crisisopvang	21		62	
Beekbergen	165		93	
Leger des Heils (exclusief de Wending)	83	43	35	12
Leger des Heils De Wending totaal	74 ⁸	49	87	31
Behandeling	18	50	94	
Woonwerktraining	16	45	94	
Woonbegeleiding	52	48	89	
Beschermd Wonen	7	50	86	
Meerzorg	13	53	77	
OGGz	148	Niet bekend	64	Niet bekend
DaAr	152	50	45	7
Jonge moeders (tienermoeders)	58	21	n.v.t.	16
Horeb	266 ⁹	38	100	18

- In 2009 loopt de gemiddelde leeftijd uiteen van 21 jaar tot 43 jaar. De jongste groep is met name bekend bij het Project jonge moeders (tienermoeders), terwijl de oudste groep vooral wordt opgevangen op de afdeling Meerzorg van De Wending.
- Met name bij Omnizorg zijn cliënten bekend die ook bij andere instellingen in de bestanden voorkomen. Dit geldt voor 46% van de door Omnizorg geregistreerde cliënten.
- Zowel bij Horeb als bij de afdeling Vellertzoom van IrisZorg zijn alleen mannen c.q. jongens bekend.

⁸ Het gaat hier om alle cliënten bij De Wending die woonachtig zijn in Oost-Veluwe. Naast deze 74 cliënten zijn bij De Wending tevens 127 cliënten in begeleiding die afkomstig zijn uit andere gemeenten en 40 cliënten wiens woongemeente niet bekend of niet geregistreerd is. Deze 167 cliënten worden in deze monitor niet meegenomen.

⁹ Aangezien Horeb van haar cliënten alleen een geboortedatum, geslacht en de eerste twee letters van de achternaam heeft aangeleverd, zijn de gegevens van Horeb niet meegenomen in de meer gedetailleerde overzichten van deze monitor (tabel 1 en 2).

COLOFON

© St. INTRAVAL

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail info@intraval.nl

Kantoor Groningen:
St. Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 68
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

Augustus 2010

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst:	M. Boendermaker, S. Biesma, B. Bieleman
Opmaak:	M. Boendermaker
Omslag:	E. Cusiel
Druk:	Copy-Copy
Opdrachtgever:	Gemeente Apeldoorn

ISBN-13: 978 90 8874 096 1

